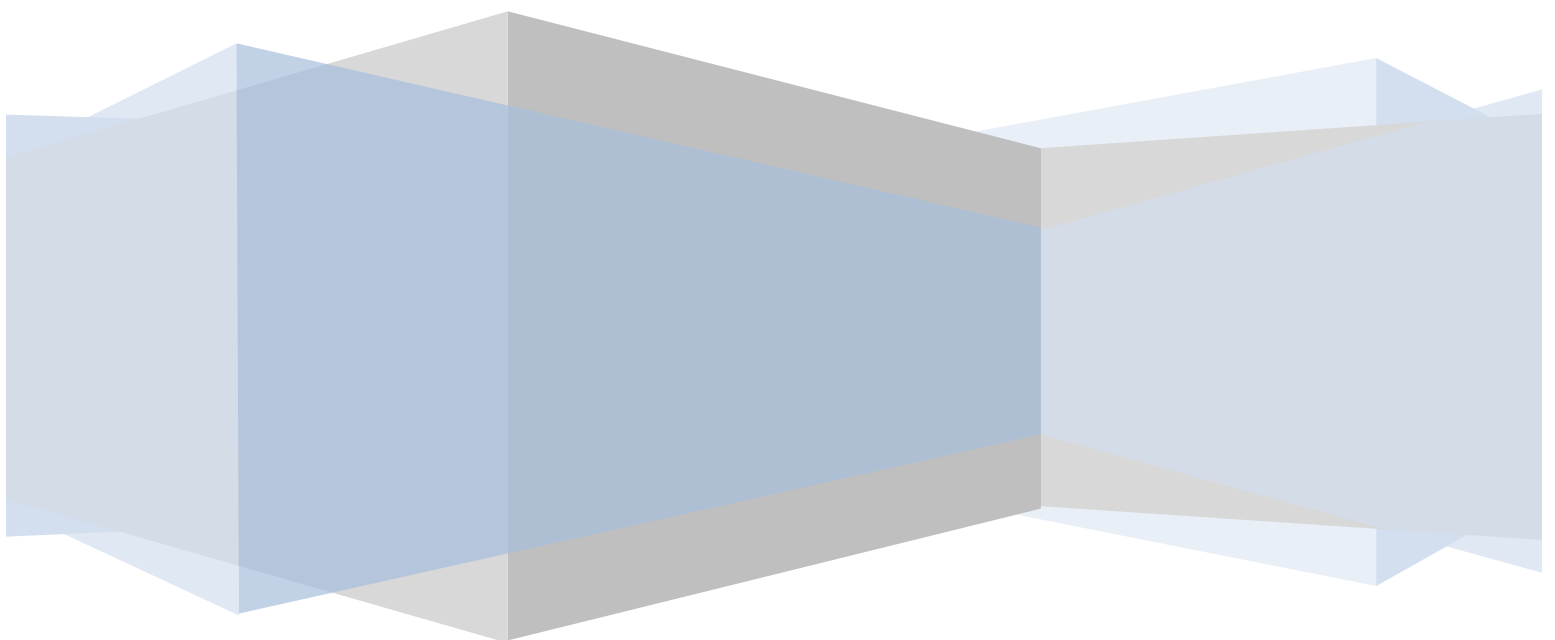

Maailmahariduse mõju hindamise uuringu raport

Peeter Vihma

Tere, hea lugeja!

Käesolev paber peidab endas Maailmahariduse programmi tõhususe hindamise uuringu tulemusi, mille on tellinud MTÜ Mondo.

Uuringu eesmärgiks on hinnata Maailmahariduse programmi efektiivsust läbi osalenud noorte hoiakute, arvamuste ja teadmiste ning programmi käigus toodetud materjalide kasutamist ja hinnangut nendele õpetajate poolt.

Mõju hindamise uuring viidi läbi teist korda. Esimene kord toimus see aastal 2010 ning lähtus suuresti üle-Euroopalise uuringu mudelist. Seekordne uuring lähtub uutest küsimustest, kuid mõningates aspektides oli võimalik kahe uuringu tulemusi võrrelda.

Uuring koosneb kahest osast: kvalitatiivsest ja kvantitatiivsest. Esimene osa põhineb intervjuudel 10 õpetajaga ning teine osa põhineb ankeetküsitlusel, mida täitis 277 õpilast. Iga osa algab vastava sissejuhatusega, kus tutvustatakse uuringu meetodeid. Tundus otstarbekam säilitada selline jaotus, mitte liita teemasid omavahel, kuna küsitud küsimused ning saadud vastused või välja pakutud soovitusel olid üsna erinevad.

Arvestades uuringu kirjutamise ajal tekkinud viperusi, tänan Mondo töötajaid kannatlikkuse eest.

Soovin tugevat tervist!

Peeter Vihma

Sisukord

Kvalitatiivne osa	4
Intervjuude läbi viimisest.....	4
Kvalitatiivse uuringu tulemused	4
Liitumine Maailmahariduse programmiga.....	4
Projektides osalemine.....	6
Materjalide kasutamine	7
Kvantitatiivne osa	9
Ankeetküsitluse korraldamisest.....	9
Kvantitatiivse uuringu tulemused	10
Teadlikkus üleilmsetest probleemidest	10
Maailmahariduslike materjalide kasutamine ja infokanalid	13
Suhtumine üleilmsetesse probleemidesse	16
Mõju Eestile ja aktiivsus.....	18

Kvalitatiivne osa

Intervjuude läbi viimisest

Intervjueeriti kokku 10 õpetajat, nendest 4 ajaloo ja ühiskonnateooria õpetajat (VHK, Pae Gümnaasium, Hugo Treffneri Gümnaasium, Püüksi kool), üks inglise keele õpetaja (Rapla Vesiroosi Gümnaasium) ning Alatskivi koolist 5 õpetajat (ajaloo, geograafia, kunstiõpetuse, inglise keele ja algklasside õpetaja).

Intervjuud toimusid kas koolis, õpetaja poolt valitud kohvikus või ühel juhul ka Skype teel. Intervjud kestsid 40-50 minutit ning need lindistati.

Intervjuud lähtusid varasemalt kokku lepitud intervjuukavast (vt lisa 1), kuid ei järginud seda jäigalt, lähtudes ennekõike vaba vestluse vormist ja teemaarengust.

Intervjuud transkribeeriti ja analüüsiti siis põhjendatud teooria meetodist lähtudes. See tähendab, et intervjuudes korduvad mõtted ning põhjendused koguti kokku ning tõsteti nende abstraktsioonitaset, kuni oli võimalik seletada kogu kõne all olevat küsimust ilma eranditeta.

Kvalitatiivse uuringu tulemused

Liitumine Maailmahariduse programmiga

Programmiga liitumisel mängivad määravat rolli **isiklikud kontaktid Mondo töötajatega**. Esimene info võib küll õpetajateni jõuda kooli infolisti, teiste õpetajate soovitusel või muu sarnase kaudu, kuid õpetajad tunnistavad, et pakkumisi täiendavateks koolitusteks ja materjalide kasutamiseks tuleb rohkem kui energiat või tähelepanu jätkub. Seepärast on vaja osalemiseks kas juhtkonna poolt antud ülesannet või sobivat hetke õpetaja jaoks, mil on rohkem aega otsida uusi õpetamisvõimalusi. Peale vastava impulsi saamist kirjeldavad kõik intervjueeritud õpetajad positiivseid kogemusi Mondo koolitustel või kohtumisel Mondo töötajatega oma koolis, mis motiveerisid programmiga liituma.

Arvestades sellega, et Mondo poolt pakutavad materjalid konkureerivad teiste lisamaterjale pakuvate organisatsioonidega, võib välja tuua seda, mida õpetajad peavad Maailmahariduse juures n.ö konkurentsieelisteks (konkurentidena mainiti Euroopa päevikuid MTÜ-lt Head Est, Rahvusvahelise Kriminaalkohtu lahendeid tutvustavaid materjale Sihtasutus Unitaselt ja humanitaarõigluse materjale Punaselt Ristilt). **Postiivsena toodi välja Maailmahariduse programmi organisatoorseid ja materiaalseid külge**. Organisatoorsest küljest leiti, et Mondo töötajad on paindlikud sobitumaks paremini õpetaja tööga (näiteks on võimalik kokkuleppel Mondo töötajatega koolituste aegu muuta) ning koolitustel pakutakse palju interaktiivsust (mitte pelgalt loenguid; koolituste kohta vt lisa materjalide kasutamise peatükist). Lisaks sellele pakuvad koolitused Eesti meeldivates kohtades õpetajatele võimalust leida puhkuse ajal kodukohale vaheldust. Materiaalse toetuse küljest leiti, et (eriti viimase kahe aastaga) on õppematerjalide hulk tugevasti suurenenud ning toetavad õpetajat mitmekülgset. Kõrgelt hinnati võimalusi reisimiseks seoses projektidega, filmide laenutamise võimalust ning projektide raames majandusliku toetuse saamise võimalust.

Intervjuudest selgub, et õpetajate hinnangul on koolitused **mõeldud eelkõige mõttelaadi muutuseks õpetajates**, mitte niivõrd uue meetodi või faktoloogia omandamiseks. Koolitustel käinud õpetajad oskavad leida hiljem esmapilgul üsna maailmahariduse-kaugetest teemadest mingi seose ning seda õpilastele esitada (näiteks ajaloolise foiniikia laevaehituseks raiutud puude ja keskkonnasäästlikkuse vahel). Hiljem on tundides kasutatud koolitustel tutvustatud või kasutatud materjale, kuid õpetajad ütlesid, et on neid materjale oma käe järgi muutnud.

Õpetajad märgivad, et tavaliselt suunatakse kooli tulnud Maailmaharidusega seotud pakkumised ühiskonnaõpetuse õpetajatele. Samas leidsid nad, et **programmi sobivuse rõhutamine ka teistes ainetes kui ühiskonnaõpetus võiks mõjuda programmi levikule positiivselt**. Need õpetajad, kes on liitunud programmiga kellegi soovitusel või juhtkonna nõudel, leidsid, et tegelikult on võimalik (ehkki suurema pingutusega) maailmaharidust anda peaaegu kõik mis tunni raames.

Intervjueeritud õpetajad töötavad koolides, mida võib jaotada laias laastus kaheks vastavalt juhtkonna aktiivsusele Maailmahariduse teema edendamisel koolis. **Juhtkonna toetus võib varieeruda passiivsest ja formaalsest aktiivse ja kaasavani**. Esimest tüüpi koolides tegeleb Maailmaharidusega kuni paar-kolm õpetajat. Rohkemate õpetajate kaasamine ei ole õpetaja pädevuses ning enamjaolt puudub õpetajal selleks energia. Maailmahariduse teemat puudutav infovahetus õpetajate vahel on väike ning on peamiselt suusõnaline. Kui teemaga tegeleb rohkem kui üks õpetaja, võidakse kasutada ka pisut formaalsemat teavitust viisi (näiteks kasutatakse Hugo Treffneri Gümnaasiumis Facebook'i lehekülge, mis on initsieeritud osaleva õpetaja poolt). Passiivse juhtkonna puhul piirdub direktori või muude kooli juhtide osalemine formaalse nõustamisega. Siia alla käib nii õpilaste lubamine tundidest ära Maailmaharidusega seotud koolivälisele tegevusele, oma nõusoleku andmisega projektides osalemise jaoks (näiteks allkirja andmisega sõpruskoolisuhete sõlmimiseks Ugandas) või esindusfunktsiooniga (kõne pidamisega UNESCO koolidega liitumise puhul).

Aktiivse juhtkonna puhul on keegi kooli juhatusel ise oma kogemuse läbi muutunud Maailmaharidusest huvitatuks. Sellistes koolides hõlmatakse programmi rohkem õpetajaid ning kool osaleb rohkemates projektides. Samuti toetatakse programmis osalemist rohkem institutsionaalselt näiteks töörühma näol (nagu see toimub Alatskivi Põhikoolis, kus töörühm vahendab infot erinevate õpetajate vahel ja korraldab maailmahariduse andmist nii klassis kui klassiväliselt). Juhtkonna toetuse puhul on lihtsam ka leida ühiseid aegu ülekoolliliste ürituste jaoks (näiteks korraldatakse tunniplaan ümber).

Seega, kuna juhtkonna roll määrab suures osas kooli osalemise aktiivsuse, kuid huvi teema vastu tekib ka juhtkonna seas läbi isikliku tutvuse maailmaharidusega, siis **Maailmahariduse pakkumine direktoritele ja õppealajuhatajatele** (näiteks juhtimiskoolituse osana) võiks olla viisiks, millega neile programmi tutvustada.

Projektides¹ osalemine

Projektides osalemine on levinud viis, mille kaudu koolis tekib huvi Maailmahariduse andmiseks laiemalt kui ainult koolivälisel ajal. Põhjused võivad olla nii projekti kui kompaktse terviku „turundamise” lihtsuses kui ka motivaatorite olemasolus näiteks auhinna näol, mis projektis osalenud koole võib ees oodata.

Kui koolis on juba **varasemalt toimiv koolivälise töö rühm, lihtsustab see Mondo poolt pakutavates projektides osalemist**. Näiteks koolis töötav ajalooklubi pakub head aluspinda dokfilmiklubi tekkeks või (Hugo Treffneri Gümnaasiumis esinev) humanitaarpraktika nõue suurendab õpilastele üldist aktiivsust projektides osalemaks.

Projektides osalemise peamine eesmärk on kasvatada aktiivsust õpilastes endis. Positiivseks tulemuseks võib hinnata näiteks seda, et programmis osalevad õpilased suhtlevad otse Mondo töötajatega, korraldavad ise koolis Maailmapäeva vms. Tavaliselt haakub projektiga aktiivne tuumik, näiteks ühe klassi aktiivsed õpilased või õpilasomavalitsus, kes projekti „veavad”. Keerulisem on vähemaktiivsete õpilaste kaasamine projekti töösse. Õpetajad mainisid, et vähemaktiivseid õpilasi tuleb tunnivälises töös osalemiseks sundida või eraldi motiveerida. Selleks kasutatakse kooli siseseid motivaatoreid, nt pakkudes ülesannete täitmise korral õpetaja aines head hinnet, isetehtud diplomit vms.

Samas, õpetajad rõhutasid, et laiemalt on **projektis osalemise jaoks oluline Mondo poolse motivaatori olemasolu**. See võib väljenduda reisimisvõimaluses aktiivsematele õpilastele (näiteks projekti eestvedajate Inglismaa-külastus), ühistegevuses sõpruskooliga (näiteks ühine filmiöö), huvitava teemaõhtu korraldamises oma koolis (näiteks Aafrika toitude õhtu). Motivaator mobiliseerib kogu klassi korraga, kuid sagedamini kasutatakse seda premeerimaks aktiivsemaid õpilasi, kes on projekti õnnestumisse rohkem panustanud.

Motivaatorite olemasolu aga muudab oluliseks **tingimused projektis osalemiseks ning auhindade saamiseks**. Siia alla kuuluvad nõuded, kuidas tuleb anda tagasisidet, kuidas edastatakse koostatud õppematerjale jms. Need peavad olema selgel kommuniqueeritud õpetajate ja õpilastele juba projekti alguses. Vastasel korral toimub projektides pettumine õpetajate poolt. Näiteks võib tulla üllatusena et projektist tuleb anda tagasisidet; tunnikavade üles laadimine internetti tundub õpetajate jaoks keeruline ja puudub kindlus, mis neist edasi saab. Illma selgete ja legitiimsete reegliteta võidakse projektides osalemisest loobuda, sest nagu leidis üks õpetajatest, „materjale võib kasutada ka ilma projektis ametlikult osalemata”. Seega, uute projektide koostamise juures on oluline, et need jõuavad õpetajateni väljatöötatud kujul. Negatiivseks näiteks toodi metsaistutuskampaania, mis tekitas esialgu segadust just sellepärast, et polnud selge, kust või kuidas peaks leitama projekti jaoks vahendeid. See tingis huvi jahtumise projekti vastu.

¹ Projektide all pean silmas selliseid pealkirjastatud Mondo poolt algatatud või vahendatud ettevõtmisi nagu "Sotsiaalne õiglus ja jätkusuutlik areng", "Solidaarne kool", dokfilmiklubi, Comeniuse projekt, UNESCO koolide võrgustik, partnerkooli leidmine Afganistanis või Ugandas jms.

Projektidest rääkides tuli välja, et **õpetajate ja õpilaste kohtumised või muud ühised üritused vajaksid rohkem transporditoetust**, sest maakoolidel on tihti halb ühendus teiste Eesti osadega ning koolid tihti ei leia võimalusi transpordi toetuseks.

Materjalide kasutamine

Arvestades nii seda, et Mondo koolitusi nähakse pigem mõelduna õpetajate harimiseks, kui ka seda, et reeglina muudavad õpetajad materjale vastavalt oma paremale äranägemisele, siis ka Maailmakooli koduleheküljel pakutavate materjalide kohta leiavad õpetajad, et need **materjalid on suunatud eelkõige õpetaja harimiseks, mitte niivõrd otse lastele**. Enamus õpetajaid käsitlevad neid kui faktimaterjali, mida kombineerida olemasoleva, õppeprogrammi kuuluvate klassikaliste materjalidega.

Intervjuudest selgus, et seda on kergem teha ühiskonnateooria aines, kuna see haakub selgemini tunni temaatikaga ning materjale ei pea palju töötlemata. Teistes ainetes (ajaloos, inglise keeles, matemaatikas jm) on see keerulisem ning nõuab rohkem lisatööd, kuna tuleb leida seoseid tunni temaatikaga.

Arvestades õpetaja niigi suurt koormust, toodi välja, et **materjalid, mis pakutakse internetis Maailmakooli kodulehel, võiksid olla teiste tundide tarbeks lihtsamalt üle võetavad**. Õpetajad väljendasid oma valmisolekut teemasid kajastada, kui selleks oleks lihtsamalt kättesaadav toetus õppematerjalide näol.

Eraldi oli kõne all materjalide keeleküsimus. **Kõige akuutsem probleem puudub venekeelsete materjalide puudumist**. Ehkki intervjuueeritud vene kooli õpetaja keelekompetents lubab tal materjale tõlkida, siis tema sõnul ei ole lootust, et ükski teine õpetaja koolis hakkaks Maailmahariduse materjale kasutama just keele mitte oskamise tõttu. Inglise keele õpetajad tõid välja, et ingliskeelsed Maailmaharidust puudutavad tekstid leitakse tavaliselt internetist (mitte Maailmakooli kodulehelt, vaid näiteks ÜRO kodulehelt) ning nende kohta valmistatakse õpilaste jaoks ette lisaküsimused. Seda nii eesti- kui venekeelsetes koolides.

Materjalidega tehakse esimest korda tutvust Mondo koolitustel. Positiivsete näidetena toodi välja konkreetsete õppematerjalide esitlemist, mille kasutamist koolitustel näidatakse ning ka ise läbi tehakse. Nii on mõned õpetajad kasutanud nähtud PowerPoint esitlusi, tõsi, neid omakorda pisut modifitseerides. **Koolituste puhul hinnatakse metoodilisi uuendusi ning näitlike tundide korraldamist**. Õpetajate jaoks tundus eriti huvitav, kui kogemusi jagavad teiste maade õpetajad või tutvustatakse juba töötavaid meetodeid, mis Eestis veel kasutuses ei ole. Näidistunni või workshopi läbi viimine pakub võimalusi tundi praktiliselt näha, mitte ainult teoreetiliselt sellega tutvuda.

Materjalide kasutamise juures ilmnevad selgesti **eelised, mis on rohkemate õpetajate kaasatusel Maailmahariduse andmisse ühes koolis**. Sellisel juhul toimub ristkasutus, ehk ühe projekti tulemused muutuvad teiste tundide materjalideks. Nii näiteks saavad koolis toimuv maailmaharidusliku näituse puhul teised klassid nähtu põhjal kirjutada keeletunnis tekste, ajalootunnis korraldada arutelu või reaalinetes lahendada ülesandeid.

Mondo materjalide positiivse poolena toodi välja, et need reageerivad üsna kiiresti kaasajale.

Traditsioonilistes õppematerjalides päevakajalised faktid ei kajastu. Näiteks tuuakse Milleeniumi Arengueesmärke, mida ka kaasaegsetes koolimaterjalides ei mainita, kuid millest aastatuhande paiku

näiteks meedias rohkem räägiti. Õpetajad sooviksid näha päevakajalisuse suuremat ära kasutamist Maailmakooli eelisena, mis lihtsustaks oluliselt nende tööd. Näiteks võiks Maailmahariduse kodulehekülgl pakkuda jooksvat faktoloogilist infot humanitaarküsimustes (nt blogi vormis). Sarnaselt võiks see internetikeskkond pakkuda nende teemade juurde ka töövihikulaadseid ülesannete kogusid (ükskõik, kas neid saab lahendada netis või tuleb need välja printida).

Järgnevalt on kirjeldatud õpetajate poolt enam käsitletud materjale, nende kasutust ning soovitusi materjalide arendamiseks.

Külalised. Külaliste kaasamine tundidesse on õpetajate jaoks meeleldi kasutatud võimalus, sest see ei nõua õpetajalt suurt ettevalmistust ning toob klassi n.ö komplekslahenduse. Omal käel esinejate kutsumine koolidesse või samasse teemasse ise süvenemine oleks õpetajatele suur lisaülesanne ning seepärast Mondo sellelaadset pakkumist hinnatakse kõrgelt. Külalise poolt isikliku kogemuse vahendamine õpilastele on samuti oluline. Negatiivse poolena toodi välja mõned vähest esinemisostkust või -tahet omavad külalised (vabatahtlikud).

Filmid. Positiivse poole pealt toodi välja, et filmid haaravad kõik meeled ja neid on lihtne kasutada. „Lillede saart” mainiti mitmel korral näitena informatiivsest ja paraja pikkusega filmist. Paljud õpetajad kasutavad ka muid videomaterjale (mängufilmid, Vimeo ja YouTube materjale) lisaks Maailmakooli omadele. Levinud ülesanne on paluda õpilastel peale filmi vaatamist selle põhjal kirjutada essee või kirjand, mille jaoks tuleb filmi vaadates teha märkmeid. Negatiivse poole pealt toodi (sarnaselt 2010. aasta uuringule) välja, et kuna filmid on pikad, annavad nad emotsionaalselt palju, aga info edastamise koha pealt on nõrgemad. Seepärast on levinud tunnitöös filmide näitamine lõikude kaupa või pikemate filmide vaatamine kevadel, peale aineprogrammi läbimist. Olulise probleemina toodi välja DVD-de kõikuvat kvaliteeti (ühel õpetajal ei töötanud 10-st tellitud filmist 7).

ÜRO Aastatuhande Arengueesmärgid. Sagedasti mainiti töövahendina Arengueesmärkide plakateid, mida lastakse õpilastel analüüsida (näiteks millised on utoopilisemad, millised reaalsemad eesmärgid). Tegemist on uudse faktoloogilise teadmise, mille kättesaadavus mujalt allikatest on keeruline. Positiivsena toodi välja, et neid saab kasutada digitaalselt (projitseerida seina peale), mitte ei pea välja printima.

Lauamängud. Lauamänge (ÜRO teemaline, isetehtud viktoriinid) mainitakse positiivses võtmes. Lisaks Maailmakooli poolt pakutavatele, koostavad paljud õpetajad ise või lasevad oma õpilastel koostada lauamänge, mis puudutavad (muuhulgas) maailmahariduslikke teemasid. Eriti mängulisi viktoriine (a la Miljonimäng) hindavad õpetajad kõrgelt, kuid tunnistavad, et nende ettevalmistus on aeganõudev, seepärast väljendati vastuvõtlikkust uutele viktoriinidele. Probleemina märgitakse klasside suurust mängude mängimiseks. Lauamängud leiavad kasutust pigem väljaspool klassitööd n.ö koolivälisel ajal, sest nenedga ca 25 õpilase haaramine õpetusliku kasuteguriga on keeruline. Paralleelselt ülikoolis õpetav õpetaja on seda kasutanud töös üliõpilastega, kus grupp on väiksem. Ühe ettepanekuna pakuti välja mängude tegemine internetis. Koolide internetiühendused võimaldavad seda kasutada ning see võimaldab hõlmata kogu klassi ilma suuremate lisakulutusteta.

Kvantitatiivne osa

Ankeetküsitluse korraldamisest

Õpilastele suunatud uuring põhines ankeetküsitlusel (vt lisa 2), millele vastasid juhuslikult valitud koolide 9. kuni 12. klassi lapsed (ehk lapsed vanuses 14-18 eluaastat). Valim koolidest, kus ankeete jagati, moodustati kahel viisil. Programmis osalenud koolid valiti kõikidest projektis osalenud koolide nimekirja hulgast (N=133) juhuslikul viisil. Vastava kooli õpetajaga võeti ühendust ning nõusoleku korral saadeti kooli ankeedid koos kaaskirjaga õpetajale. Nõusse jäi 8 kooli õpetajad, kes olid koolis maailmaharidust andnud. Õpetajatel paluti valida klass, kus oldi maailmaharidusega tegeletud ning viia läbi ühe tunni raames ankeetküsitluse täitmine. Sellisel viisil koguti 189 vastajat.

Võrdlemaks maailmaharidust saanud õpilasi nendega, kes sellega kokku puutunud ei ole, moodustati lisaks kontrollgrupp valides juhuslikult kolm kooli erineva suurusega Eesti linnadest. Sarnaselt programmis osalenud koolidega võeti ühendust kas kooli ajaloo, geograafia või ühiskonnaõpetuse õpetajaga ning paluti neil läbi viia ankeetküsitlus. Sellisel viisil koguti 88 õpilase vastused.

Võrreldes 2010. aastal läbi viidud Maailmahariduse uuringuga, on juhuslikult valitud klasside suurus vähenenud. Tollal oli keskmiseks klassi suuruseks valimis 33 õpilast, sellel aastal 25 õpilast. Selline muutus peegeldab ühelt poolt laste arvu vähenemist koolides üldiselt, teiselt poolt aga tuleneb see valimi juhuslikkusest. Käesoleva aasta uuringus on rohkem kaasatud väikeseid maakooli, kus on vähe õpilasi.

Arvestades keskmiseks klassi suuruseks 25 õpilast, on uuringu tulemused 95% tõenäosusega täpsed maksimaalse veapiiriga 7. Kuna aga statistilised tendentsid joonistusid välja selgepiirilisel, on veapiir enamuse küsimuste juures oluliselt madalam (4-6).

Tabel 1. Valimi moodustanud koolid, vastanute arv ja osakaal

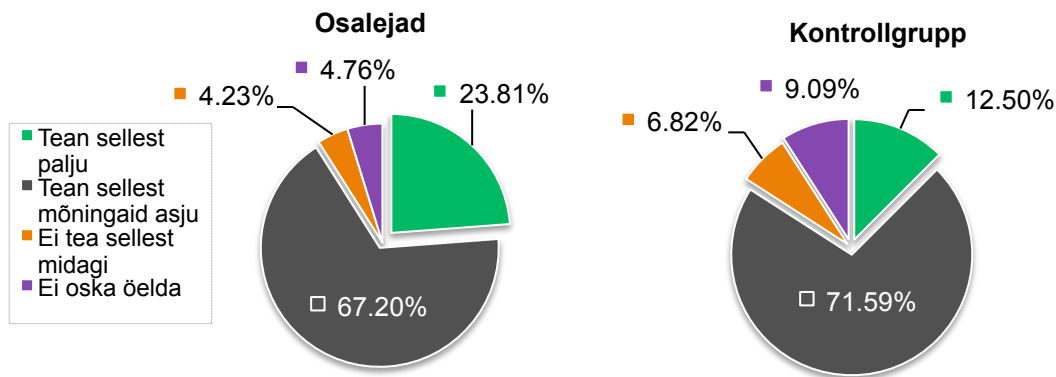
Programmis osalenud kool	Vastanute arv	Osa kõigist vastanutest
Tallinna Vanalinna Hariduskolleegium	16	5,8
Tallinna Pae gümnaasium	20	7,2
Audru keskkool	30	10,8
Püüsi kool	9	3,2
Hugo Treffneri gümnaasium	31	11,2
Rapla Vesiroosi gümnaasium	41	14,8
Alatskivi Keskkool	35	12,6
Albu Põhikool	7	2,5
Kokku	189	
Kontrollgrupp	Vastanute arv	Osa kõigist vastanutest
Pärnu Koidula Gümnaasium	23	8,3
Paide Ühisgümnaasium	38	13,7
Põltsamaa Ühisgümnaasium	27	9,7
Kokku	88	

Kvantitatiivse uuringu tulemused

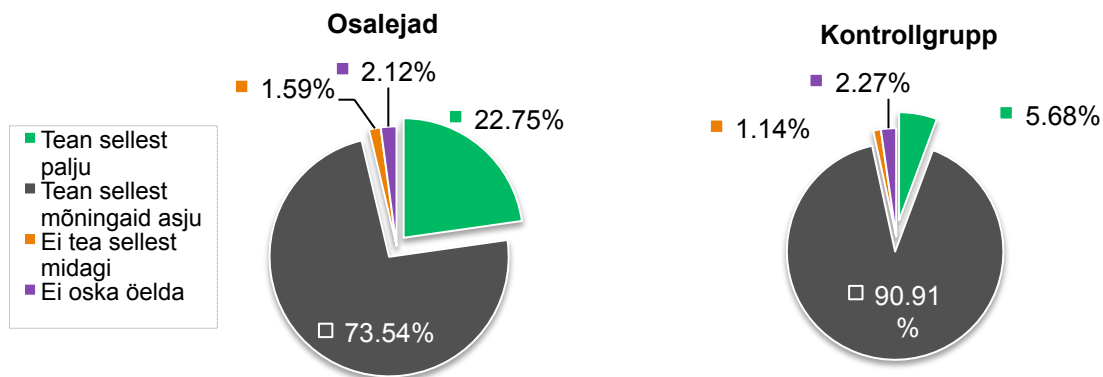
Teadlikkus üleilmsetest probleemidest

Teadlikkus kõikidest üleilmsetest probleemidest (vaesus, ränne, kirjaoskamatus, keskkonnaprobleemid ja inimõigused) oli suurem programmis osalenud õpilaste seas võrreldes kontrollgrupiga. Tuli selgelt välja, et keskkonnaprobleemide ja vaesuse valdkonnad on üldiselt rohkem tuttavad nii osalenud kui mitteosalenud õpilastele. „Tean sellest palju” märkisid keskkonnaprobleemide kohta 24% osalenud ja 12% mitteosalenud õpilastest ning vaesuse kohta 23% osalenud ja 6% mitteosalenud õpilastest.

Joonis 1. Teadlikkus keskkonnaprobleemidest

Joonis 2. Teadlikkus üleilmsest vaesusest

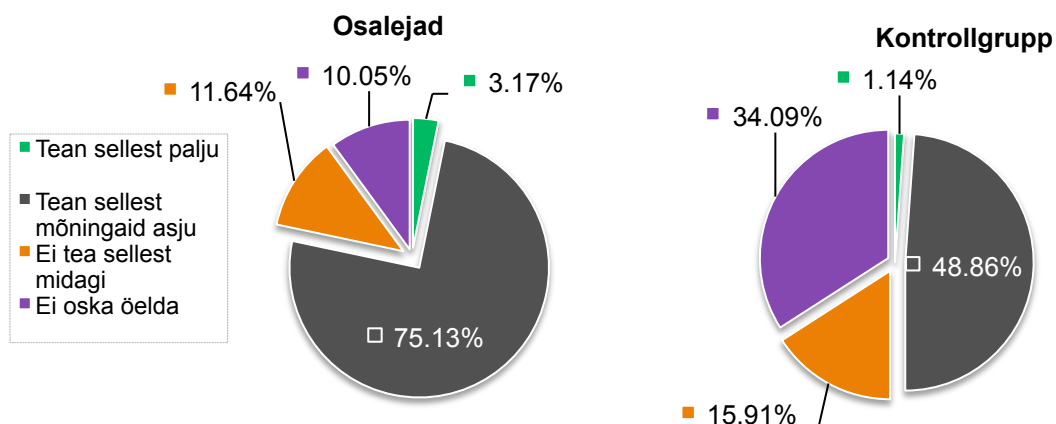

Kõige vähem olid õpilased teadlikud rändeprobleemidest ning inimõigustest. „Tean sellest palju” märkis rände kohta vaid 3% programmis osalenud ja 1% mitteosalenud õpilastest. Siin võib rolli mängida lisaks teema vähesele kajastatusele ka termini enda kasutus, sest sõna „ränne” ei pruugi õpilaste jaoks

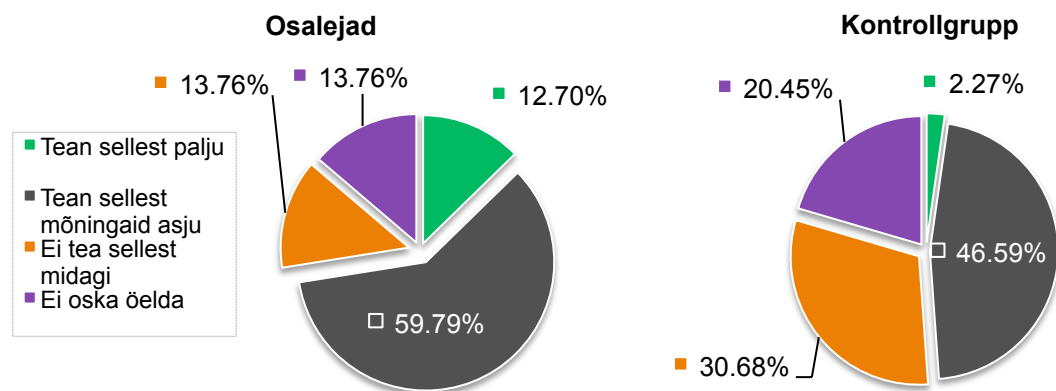
kohevalt haakuda immigrantidega. Inimõiguste küsimusele vastas „tean palju” 12% osalenud ja 2% mitteosalenud õpilastest, kuid sellele küsimusele vastas suurim osa õpilastest „ei tea sellest midagi” -- vastavalt 14% ja 31%.

Küsimusele teadlikkuse kohta kirjaoskamatuses vastasid „tean sellest palju” 13% osalenud ja 1% mitteosalenud koolidest; „ei tea sellest midagi” vastavalt 10% ja 17% õpilastest.

Joonis 3. Teadlikkus rändest

Joonis 4. Teadlikkus inimõigustest

Väga selgelt joonistuvad välja erinevused spetsiifilistes teadmistes ÜRO Aastatuhande Arengueesmärkide ja Eesti ametliku arenguabi osas. Kui programmis osalenud õpilaste hulgas on umbes pooled kuulnud mõlemast („olen kuulnud” vastasid vastavalt 49% ja 48%), siis programmis mitteosalenud õpilaste seas ei ole enam kummaski kuulnud („olen kuulnud” vastasid vastavalt 13% ja 16%).

Võrreldes eelmise uuringuga on selle aasta programmis osalejate teadlikkus oluliselt kõrgem, samas mitteosalenud õpilaste teadlikkus statistiliselt oluliselt muutunud ei ole. 2010. vastasid mõlemale

küsimusele „olen kuulnud” 26% osalenud õpilastest ning vastavalt 8% ja 12% mitteosalenud õpilastest. Üheks võimalikuks tõlgenduseks on materjalide kasutamise kasv. Seda toetab intervjuudest õpetajatega selgunud tõik, et ÜRO Aastatuhande Arengueesmärgid on ühed laiemalt kasutatud materjalid (ametliku arenguabi tutvustamist intervjuudes ei käsitletud).

Selleks, et uurida teadlikkuse seosed soo ja vanusega moodustati viiest teadlikkust puudutavast küsimusest (vaesus, ränne, kirjaoskamatus, keskkonnaprobleemid ja inimõigused) „teadlikkuse koondindeks”. „Kõrge teadlikkus” tähendab, et vastaja pidas oma teadmisi suurteks vähemalt 3 küsimuse puhul ning „Madal teadlikkus” tähendab, et vastaja pidas oma teadmisi olematuteks vähemalt 3 küsimuse puhul, nende vahele jäävad vastajad kuuluvad „Keskmise teadlikkuse” gruppi.

Märkusena tuleb lisada, et kuna statistikaprogramm eemaldab kõik vastajad, kellel kasvõi üks vastus puudub, on tulemused usaldusväärsemad programmis osalenud õpilaste osas. Kontrollgrupi tabeli veapiir on piisavalt suur, et tulemusi tõlgendada vaid kõige üldisemate tendentside põhiselt. Samuti puudub kontrollgrupis 12. klass.

Tabel 2. Programmis osalenute teadlikkus soo ja klassi lõikes

		Kõrge teadlikkus	Keskmine teadlikkus	Madal teadlikkus
Sugu	Mees	14%	84%	2%
	Naine	12%	87%	1%
Klass	9. klass	10%	85%	5%
	10. klass	32%	68%	-
	11. klass	5%	95%	-
	12. klass	12%	88%	-
	Keskmine	13%	86%	1%

Tabel 3. Kontrollgrupi teadlikkus soo ja klassi lõikes

		Kõrge teadlikkus	Keskmine teadlikkus	Madal teadlikkus
Sugu	Mees	-	100%	-
	Naine	-	96%	4%
Klass	9. klass	-	94%	6%
	10. klass	-	100%	-
	11. klass	-	100%	-
	Keskmine	-	98%	2%

Tulemused näitavad, et olulisi erinevusi sugude vahel teadmiste hinnangu andmisel ei ole. Erinevused tekivad programmis osalenud klasside lõikes, kuid mitte lineaarselt (vanemad klassid on targemad), mis näitab selgelt konkreetse õpetaja mõju õpilaste poolt antud hinnangu kasvule oma teadlikkuse kohta. Andmetest selgub ka tõsiasi, et programmis mitte osalenud klassidest praktiliselt mitte ükski õpilane ei hinda enda teadmisi vähemalt kolmes valdkonnas väga heaks.

Sarnaselt 2010. aasta uuringuga küsiti ka seekord, kui oluliseks peavad õpilased mõistmist, mis maailmas toimub. Selgus, et õpilaste hinnang aastate jooksul oluliselt muutunud ei ole. Sarnaselt 2010. aastaga peavad pisut üle kolmandiku programmis osalenud ning alla viiendiku mitteosalenud õpilastest väga oluliseks mõista, miks maailmas on probleemid.

Tabel 4. Minu jaoks on oluline mõista, miks maailmas on probleemid

	2012		2010	
	Osalejad	Kontrollgrupp	Osalejad	Kontrollgrupp
Nõustun täielikult	32%	16%	38%	17%
Nõustun	53%	65%	53%	59%
Ei nõustu	6%	10%	4%	11%
Kindlasti ei nõustu	1%	-	-	1%
Ei oska öelda	8%	9%	4%	11%

Ankeedis küsiti ka seda, millist infot õpilased ise sooviksid juurde saada. Kahjuks tuleb seda küsimust lugeda ebaõnnestunuks -- ükski loetletud viiest teemast (vaesus, ränne, kirjaoskamatus, keskkonnaprobleemid ja inimõigused) ei eristunud, jäädes kõik 50-60% vahele. Kontrollgrupi õpilased avaldasid küll mõne protsendi võrra rohkem soovi uut infot saada, kuid erinevused jäid projektis osalenutega liiga väikeseks, et teha kaugemaleulatuvaid järeldusi.

Maailmahariduslike materjalide kasutamine ja infokanalid

Oodatult on programmis osalenud koolides kasutatud rohkem maailmahariduslike materjale kui mitteosalenud koolides. Kuid sama ootuspärane on see, et ka mitteosalenud koolides kasutatakse sarnaseid materjale. Kokkuvõtlikult on kõige rohkem kasutatud maailmahariduslikud lugemismaterjalid ja filmid. Programmis osalenud koolides kasutati lugemismaterjale viimase õppeaasta jooksul 83% ja filme 82% õpilaste hinnangul; mitteosalenud koolides vastavalt 80% ja 67% õpilaste hinnangul.

Tabel 5. Materjalide kasutamise sagedus õpilaste hinnangul

		Osalejad	Kontrollgrupp
Lugemismaterjalid	Rohkem kui kord kuus	44%	42%
	Vähem kui kord kuus	49%	38%
	Ei kasuta	7%	20%
Filmid	Rohkem kui kord kuus	32%	18%
	Vähem kui kord kuus	60%	49%
	Ei kasuta	8%	33%
Fotod	Rohkem kui kord kuus	30%	20%
	Vähem kui kord kuus	50%	49%
	Ei kasuta	20%	31%
Plakatid	Rohkem kui kord kuus	16%	8%
	Vähem kui kord kuus	56%	30%
	Ei kasuta	28%	62%
Mängud	Rohkem kui kord kuus	6%	1%

	Vähem kui kord kuus	25%	15%
	Ei kasuta	69%	84%

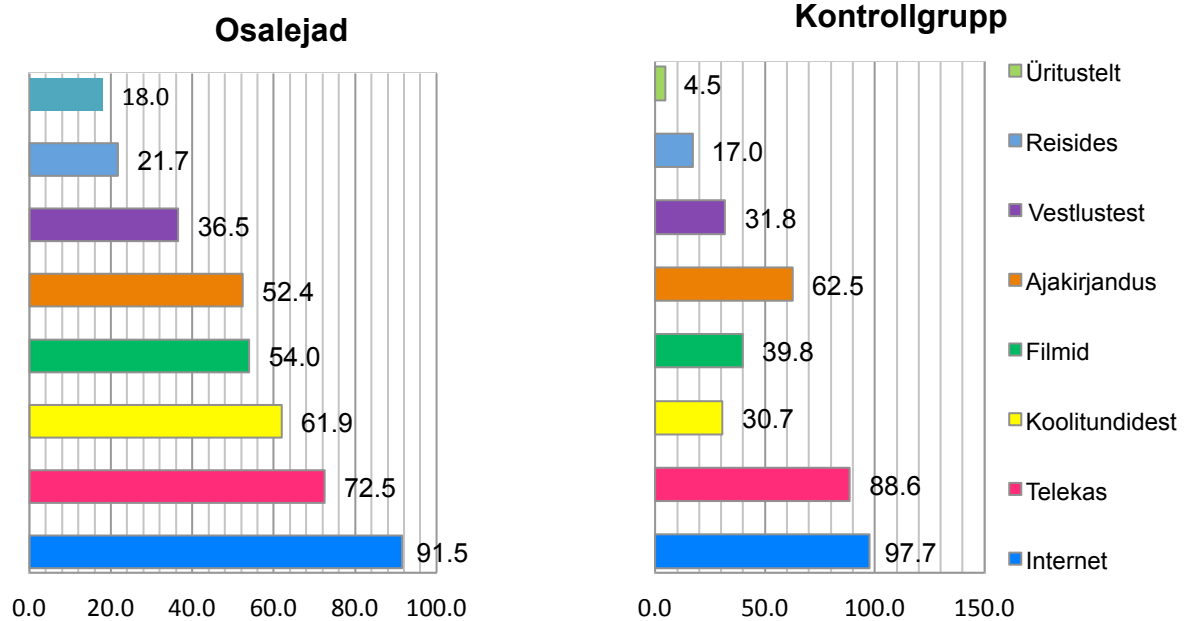
Võrdlusmaterjal aastast 2010 näitab, et need protsendid on püsinud filmide osas üldjoontes samadena. Muutus on küll toimunud mitteosalenud koolide hulgas, kus 2010. aasta uuringu andmetel kasutati filme 87% õpilaste hinnangul. Kuid arvestades sellega, et valdava enamuse vastajate hinnangul kasutati filme vähem kui kord kuus (mitteosalenud kolidest 62% vastasid nii 2010. aastal ja 49% 2012. aastal), siis võib arvata, et muutus peegeldab pigem mõne filmivaatamisega tekkida võivad statistilist kõrvalekallet kui olulist trendimuutust.

Õpilastel oli võimalik valida ka „muu“ infokanali variant, mida kasutasid ainult programmis osalejad. Statistiliselt kaugeleulatuvaid järeldusi ei saa siin teha, küll aga tasub mainida, et valiti peamiselt kolme sorti „muid“ materjale: ettekandeid-esitlusi, välisesinejaid ja ÜRO simulatsiooni.

Uurides, milliseid kanaleid peavad õpilased oluliseks maailmaharidusliku info hankimisel paluti õpilastel valida nimekirjast neile olulised (seepärast ületavad kumulatiivsed protsendid siin 100%). Üldiselt on info hankimise allikana õpilaste jaoks esikohal internet ja televisioon. Küsimusele „kust saad infot ülemaailmsete probleemide kohta?“ valis interneti vastusevariandi 92% osalenud ja 98% mitteosalenud õpilastest ning televisiooni vastusevariandi 73% osalenud ja 89% mitteosalenud õpilastest. Kui nende kahe vastuse juures jäävad erinevused väikesteks (olles siiski statistiliselt olulised), siis märkimisväärselt erineb nende õpilaste hulk, kes peavad info allikana oluliseks koolitunde. Osalejatest märkis selle vastusevariandi 62% ning mitteosalenutest vaid 31% vastajatest.

Tähelepanuväärne on ka see, et programispetsiifilised infokanalid (üritused, vestlused ja filmid) on programmis osalenud õpilaste poolt märgitud olulisemateks kui mitteosalenud õpilaste poolt. Reisimist puudutava küsimuse vastuste protsentide erinevus jääb statistilise vea sisse ning trendide erinevusele ei osuta. Ajakirjanduse suurem roll mitteosalenud õpilaste arvates näitab aga (koos ülalpool mainitud erinevustega interneti ja televisiooni valikutes), et mida vähem puudutatakse koolitunnis maailmahariduslikke teemasid, seda olulisemaks need infokanalid õpilaste jaoks muutuvad.

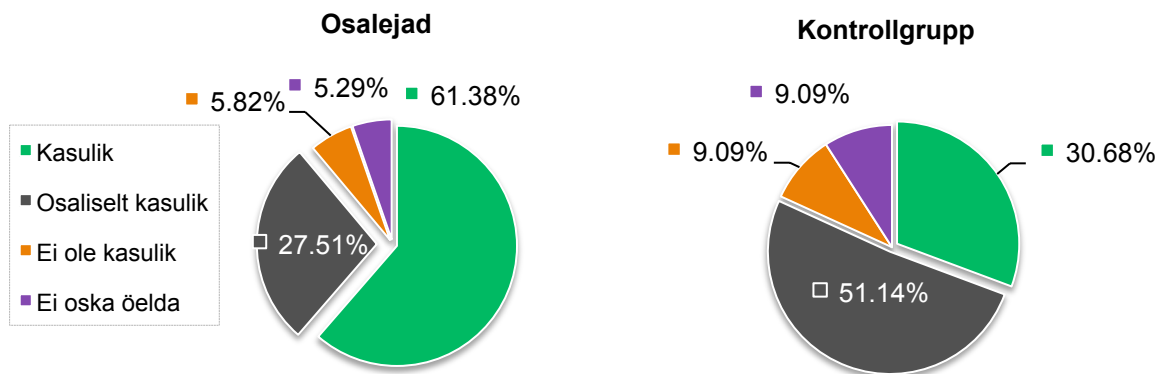
Joonis 5. Millistest kanalitest saavad õpilased infot maailmahariduslike teemade kohta

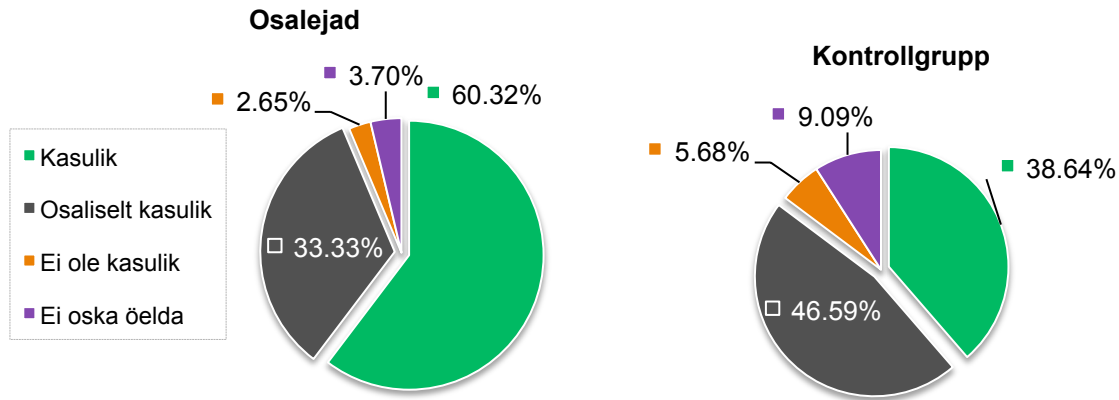
Vastused küsimusele, kui kasulikud peavad õpilased üht või teist infokanalit, kinnitavad infokanalite valikuga tekkinud trendi. Internetis surfimist, teleka vaatamist ja ajakirjanduse jälgimist peavad osalenud ja mitteosalenud õpilased üsna sarnaselt kasulikuks (interneti peavad kasulikuks 57% osalenutest ja 62% mitteosalenutest; teleka vaatamist 52% osalenutest ja 64% mitteosalenutest; ajakirjanduse jälgimist 51% osalenutest ja 48% mitteosalenutest). Programmis kasutatud infokanaleid (filmid ja õpetaja selgitused) aga hindavad programmis osalejad märkimisväärselt kõrgemalt.

Sõpradega vestlemise hindamisel olulisi erinevusi ei ilmnenud.

Joonis 6. Kui kasulikud on sinu jaoks õpetaja selgitused?

Joonis 7. Kui kasulik on sinu jaoks filmide vaatamine?

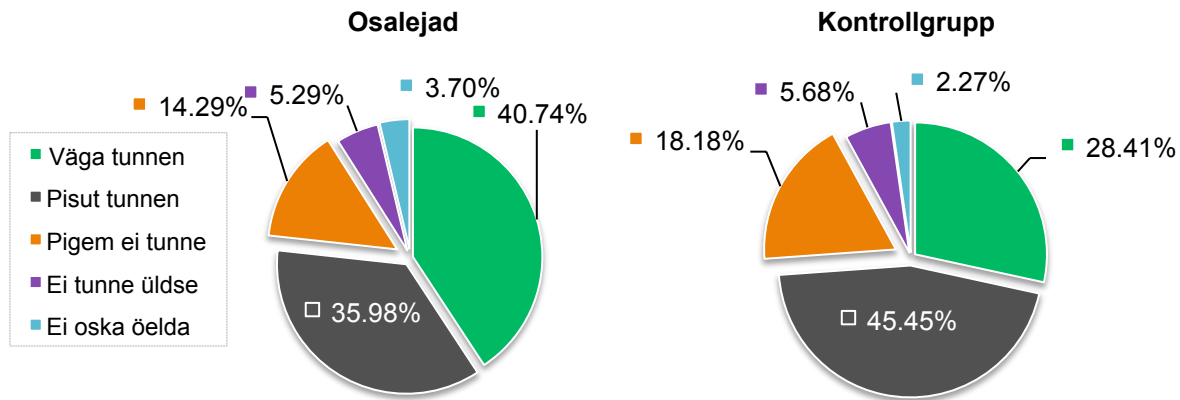
Ankeedis uuriti, millisel viisil peaks olema õpilaste hinnangul maailmahariduslik informatsioon esitatud ning pakuti vastamiseks viite varianti. Eelistatuimaks oli „filmide vaatamine”, mis osalejate poolt märgiti 84% ja mitteosalejate poolt 83% vastustest. Populaarsuselt teiseks loeti „eraldiseisvaid arutelusid”, mida valisid programmis osalenud õpilased sagedamini kui mitteosalenud, vastavalt 76% ja 62%. Ürituste vastustes statistilisi erinevusi ei ilmnenud, neid valiti vastavalt 43% ja 39%. Rollimäng eelistasid projektis osalenud õpilased enam, vastavalt 31% ja 22%. Mõlemas grupis oli ka väike osa õpilasi -- vastavalt 7% ja 8% -- kes leidsid, et infot ei peaks tunnis eraldi esitama.

Uurides, kas ja kuidas on seotud omavahel materjalid, mida õpilane on tunnis kogenud ja infokanalid, mida ta eelistab maailmaharidusliku info levitamiseks, selgus, et vaid mänge mänginud lapsed soovivad, et tundides kasutataks rohkem mänge. Muud korrelatsioonid ei osutunud olulisteks, näiteks filme vaadanud lapsed ei pruugi eelistada filmide vaatamist teistele infokanalitele.

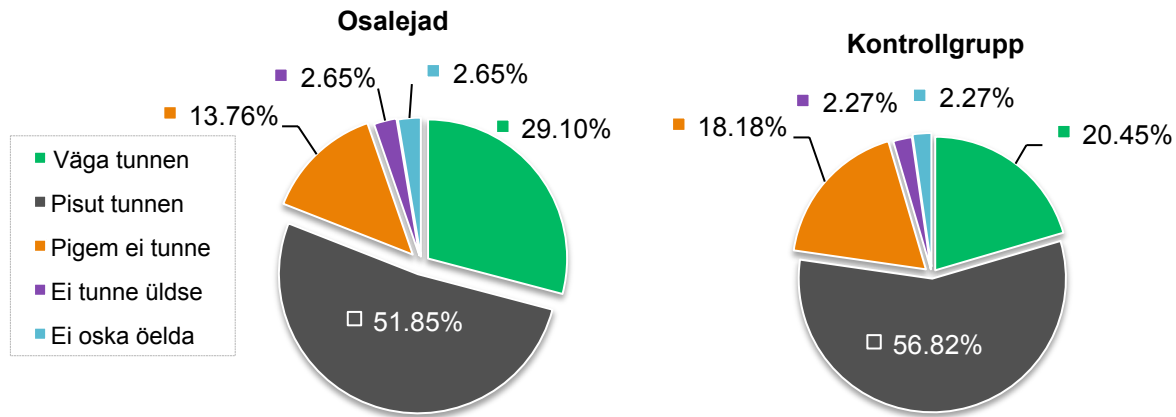
Suhtumine üleilmsetesse probleemidesse

Ankeedis mõõdeti osas B viie eraldi alaküsimusega õpilaste hoiakuid üleilmsete probleemide suhtes. Õpilastel oli võimalus neljase skaala peal hinnata seda, kuivõrd nad tunnevad muret vaesuse, rände, kirjaoskamatus, keskkonnaprobleemide ja inimõiguste pärast. Üllatuslikult eristusid programmis osalenud ja mitteosalenud õpilaste vastused vaid kahe küsimuse puhul: vaesus ja kliimamuutus -- ehk küsimuste puhul, mille osas üldine teadlikkus oli mõlemal grupil kõige suurem. Kliimamuutuse pärast tundis väga muret 41% osalenud ja 28% mitteosalenud õpilastest. Vaesuse pärast tundis väga muret 29% osalenud ja 20% mitteosalenud õpilastest.

Joonis 8. Kuivõrd tunned muret kliimamuutuste pärast?

Joonis 9. Kuivõrd tunned muret vaesuse pärast?

Teiste küsimuste puhul jäid vastuste protsendid statistilise vea piiridesse ning ei eristunud selgesti: „väga tunnevad” muret 30-40% õpilastest, „pigem ei tunne” 12-18% õpilastest ja üldse ei tunne 2-6% õpilastest. Arvestades seda, et mõningane erinevus eksisteerib vaid kõige laiemalt teadaolevate probleemide pärast südant valutavate õpilaste seas tuleb neid andmeid tõlgendades tõdeda ühe haridussotsioloogilise aluspõhimõtte paikapidavust: nimelt väärtused ja hoiakud muutuvad teadmistest palju aeglasemalt.

Sarnaselt teadlikkusele, moodustati ka selle küsimuse puhul sooliste ja vanuseliste erinevuste paremaks väljendamiseks „murelikkuse koondindeks”. Kuna selle küsimuse puhul on skaala neljaastmeline, siis „suur mure” tähendab, et vähemalt 3 küsimusele vastati „väga tunnen”; „muretu” aga, et vähemalt 3 küsimusele vastati „ei tunne üldse”. Kaks vahepealset muregruppi jäävad nende vahele.

Samuti nagu teadlikkuse indeksi juures, tuleb ka siia lisada märkus, et kontrollgrupi andmed võimaldavad teha ainult üldisi järeldusi.

Tabel 6. Programmis osalejate murelikkus soo ja klassi lõikes

		Suur mure	Paras mure	Väike mure	Muretu
Sugu	Mees	16%	55%	28%	2%
	Naine	43%	53%	5%	-
Klass	9. klass	28%	47%	23%	2%
	10. klass	48%	42%	10%	-
	11. klass	37%	53%	10%	-
	12. klass	20%	73%	8%	-
	Keskmine	32%	54%	13%	1%

Tabel 7. Kontrollgrupi murelikkus soo ja klassi lõikes

		Suur mure	Paras mure	Väike mure	Muretu
Sugu	Mees	13%	70%	13%	4%
	Naine	33%	59%	6%	2%
Klass	9. klass	23%	63%	14%	-
	10. klass	29%	62%	6%	4%
	11. klass	33%	67%	-	-
	Keskmine	27%	62%	8%	3%

Koondindeks näitab väikest tendentsi programmi murelikkuse tõstmise kasuks, kuid suuremat mõju omavad siin soorollid ja kontrollgrupi osas ka vanus. Naissoost vastajate suurem osakaal „Suure mure” grupis viitab pigem naiste suuremale hoolivusele ning meessoost vastajate vastavalt suurem osakaal „väikese mure” ja „muretute” grupis noormeeste suuremale uljusele. Huvitav on tähele panna, et kui kontrollgrupis suureneb mure vastavalt vastajate klassinumbri suurenemisele, siis sellist tendentsi programmis osalenud õpilaste seas ei esine. See viitab taaskord õpetaja suurele rollile teemade käsitleluses, mis mõjutavad hoiakute muutumist.

Mõju Eestile ja aktiivsus

Pisut on muutunud nende õpilaste hulk, kes leiavad, et üleilmsed probleemid mõjutavad Eesti elu. Ehkki küsimused olid erinevates uuringutes sõnastatud erinevalt, vastasid „päris palju” sellel aastal 33% osalenud õpilastest (võrreldes „nõustun täielikult” (...et üleilmsed probleemid mõjutavad Eesti elu) vastanutega 27% aastal 2010) ja 23% mitteosalenud õpilastest (pro 13% aastal 2010). Kuna muutus on suurem just kontrollgrupi osas, siis see võib arvata, et see tuleneb pigem globaalse seotuse paremast kajastusest meedias või õppekavades laiemalt.

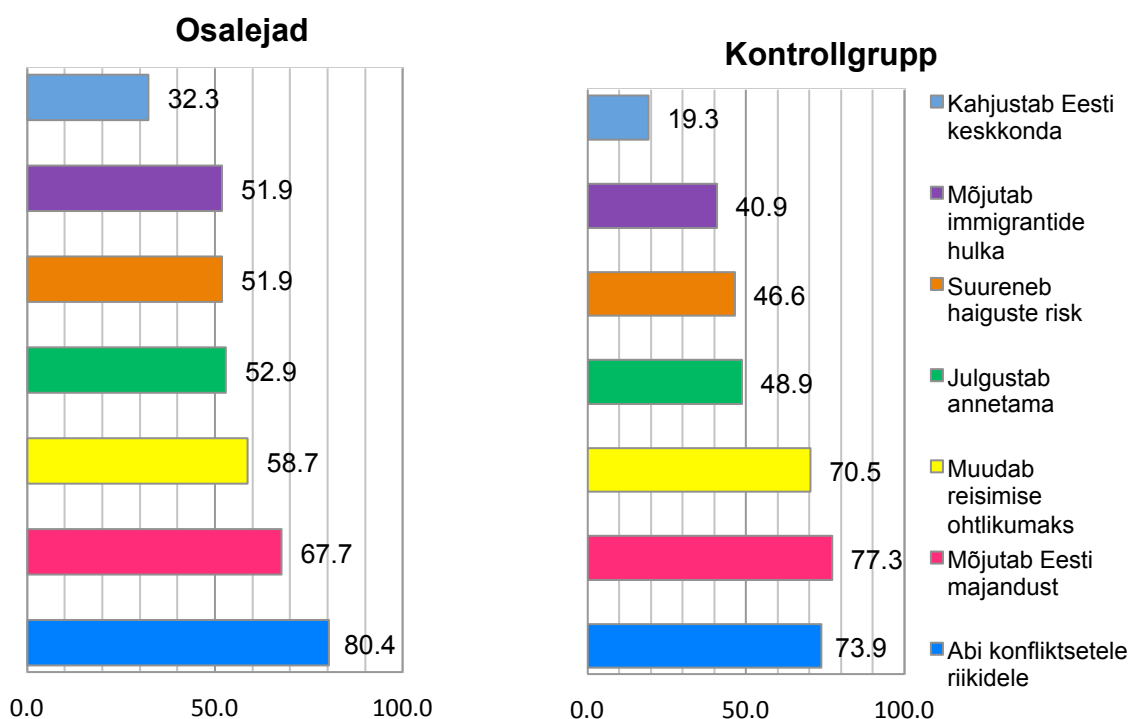
Tabel 8. Kui palju mõjutavad üleilmsed probleemid Eestit?

	2012		2010	
	Osalejad	Kontrollgrupp	Osalejad	Kontrollgrupp
Päris palju	33%	23%	27%	13%
Natuke	63%	68%	62%	67%

Üldse mitte	2%	2%	4%	8%
Ei oska öelda	2%	7%	5%	10%

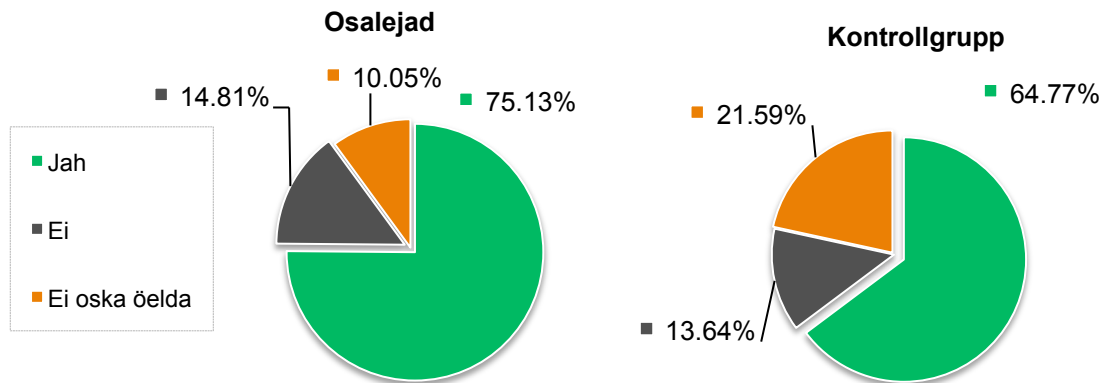
Spetsiifilise küsimuse peale, kuidas üleilmsed probleemid Eestit mõjutavad, ilmnes, et programmis osalenud õpilased valisid erinevate tagajärgede vahel palju ühtlasemalt kui kontrollgrupp. See tähendab, et palju rohkem õpilasi pidasid kõiki pakutud variante võrdselt oluliseks. Siiski eristusid mõlemas grupis Eesti abi konfliktsetele riikidele ja mõju Eesti majandusele. Märkimisväärne on see, et kontrollgrupp pidas mõju reisimisele ja majandusele suuremaks kui osalenud õpilased, mis viitab n.ö tavamõistuslike hinnangute eelistamisele võrreldes pisut enam spetsiifiliste vastustega. Tasub ka märkida, et reisimise ohtlikuks muutumine ei ole korrelatsioonis sellega, kui palju õpilased ise on reisinud.

Joonis 10. Kuidas mõjutavad üleilmsed probleemid Eestit?

Mil määral tunnevad noored ennast võimelistena muutma üleilmseid probleeme? Projektis osalejatest 75% leiavad, et nad saavad probleeme muuta, võrreldes 65% kontrollgrupi õpilastega. Märkimisväärne on see, et erinevus kahe grupi vahel tuleneb nendest, kes ei ole kindlad, kas nad saavad probleeme mõjutada, sest neid, kes leiavad, et probleeme muuta ei saa, on mõlemas grupis võrdselt.

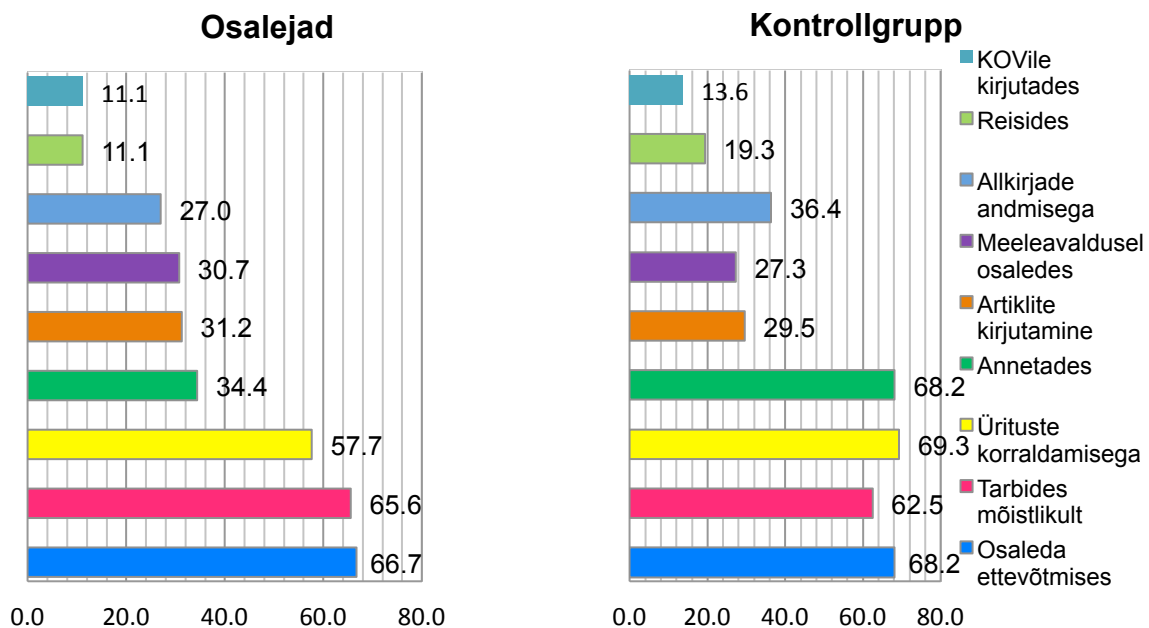
Joonis 11. Kas noored inimesed saavad üleilmseid probleeme mõjutada?

2010. aasta uuringus küsiti sarnast küsimust, kuid vastuse skaala pakuti neljaastmeline. Kui võrrelda neid, kes olid „täiesti nõus” sellega, et noored saavad üleilmseid probleeme lahendada, tänavuaastaste „jah”-vastanutega, siis on vastajate proportsioonid püsinud sarnasena. 2010. aastal olid oma võimete osas positiivselt meelestatud 31% osalejatest ja 24% kontrollgrupist.

Selleaastases küsimustikus esitatud küsimus pere võimaluste kohta üleilmseid probleeme mõjutada ei toonud välja nii suuri erinevusi osalejate ja mitteosalejate vahel. „Jah” vastanuid oli vastavalt 50% ja 45%, mis jääb statistilise vea piirimaile.

Joonis 12. Kuidas on võimalik üleilmseid probleeme mõjutada?

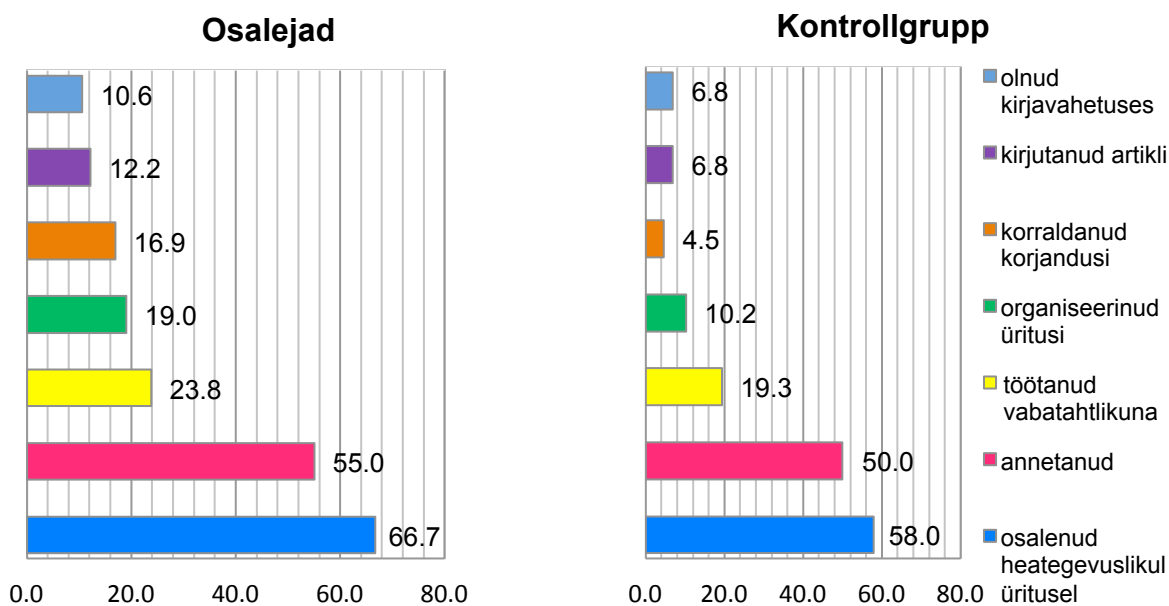

Huvitavad erinevused selgusid võimalike lahenduste pakkumise osas. Programmis osalenud õpilased olid enam tagasihoidlikud oma valikutes ning valisid kokkuvõttes vähem neid tegevusi, mis võiksid üleilmseid probleeme mõjutada. Oluliselt vähem võrreldes kontrollgrupiga leiti, et probleeme mõjutavad reisimine,

allkirjade andmine, ürituste korraldamine ja annetamine. Meeleavaldustel osalemine, kohalikule omavalitsusele kirjutamine ja artiklite avaldamine kui õpilastele ilmselt võõramaid tegevusi mainiti harvem ning nende puhul olulisi erinevusi osalejate ja kontrollgrupi vahel ei ilmnenud. Kõige suurem erinevus vastajate gruppide vahel tuli välja annetamise küsimuses. Siin võib tõlgenduseks olla see, et õpilased, kes on kuulnud koolitundides konkreetsete tegevusvõimaluste kohta, leiavad, et vaid annetades jääb mõju üleilmsetele probleemidele väikeseks.

Oluline on märkida, et tegevustes osalemine on positiivses seoses murelikkuse indeksiga, kuid mitte teadlikkuse indeksiga, mis tõendab taas, et teadmised ainuüksi hoiakuid ja selle läbi aktiivsust ei muuda.

Joonis 13. Õpilaste aktiivsus. Protsendid, kes on osalenud vastavate tegevustes

Ootuspäraselt on programmis osalenud õpilastel rohkem kogemusi tegevustega, mida Maailmahariduse projektide käigus korraldatakse. Nii on programmis osalejad märkinud sagedamini, et nad on organiseerinud korjandusi (17% pro 5%), korraldanud üritusi (19% pro 10%) või üritustel osalenud (67% pro 58%).

Võrreldes eelmise küsitlusega, on osakaalud (ehk erinevused programmis osalejate ja mitteosalejate vahel) püsinud sarnased, samas on oluliselt kasvanud nende programmis osalenud õpilaste hulk, kes on korraldanud korjandusi või üritusi (2010. aastal oli seda teinud vaid vastavalt 8% ja 12% vastanutest). See võib olla märk aktiivsemast organiseerumisest koolides Maailmahariduse programmi raames.

Lisa 1. Intervjuukava õpetajatele

Intervjuuküsimused õpetajatele

- Milline on seotus ja taust maailmahariduse projektiga?
- Milline on koostöö Mondo tööajatega? Milline on hea koostöö?
- Kuidas sai infot maailmahariduse materjalide kohta?
- Milline on üldine info jagamine koolis? Kuidas kaasata teisi õpetajaid?
- Milliseid materjale olete kasutanud? Kuidas olete materjale kasutanud?
- Kuidas hindab materjale? Mis töötab, mis ei tööta?
- Milliseid materjale oleks veel vaja?

KÜSIMUSTIK ÕPILASTELE

Järgnevalt küsime Su käest küsimusi, mis puudutavad Su teadlikkust, hoiakuid, infoallikaid ja aktiivsust seoses ülemaailmsete probleemide ja küsimustega. Ülemaailmsete probleemide all peame silmas neid, mis mõjutavad suuri hulki inimesi erinevates riikides üle terve maailma ning mille lahendamiseks on tihti vajalik erinevate riikide ja inimeste koostöö. Sellisteks probleemideks on näiteks maailma eri osades eksisteeriv vaesus, toidupuudus, nakkushaiguste levik, kliimamuutused, kirjaoskamatus, inimõiguste rikkumised, pagulus, inimkaubandus ning eri soost, rahvusest või rassist jms tulenevad tagakiusamised.

Palun vasta allpool olevatele küsimustele, tehes sobivasse kasti X.

A. Teadlikkus ülemaailmsete küsimuste kohta

Selles osas huvitab meid, kui suureks hindad Sa oma teadmisi erinevates valdkondades.

1. Milline alljärgnevast kirjeldab kõige paremini, kui palju Sa tead eri maailma osades eksisteeriva vaesuse kohta?

Tean sellest palju Tean sellest mõningaid asju Ei tea sellest midagi Ei oska öelda

2. Milline alljärgnevast kirjeldab kõige paremini, kui palju Sa tead eri maailma osades aset leidva immigratsiooni kohta?

Tean sellest palju Tean sellest mõningaid asju Ei tea sellest midagi Ei oska öelda

3. Milline alljärgnevast kirjeldab kõige paremini, kui palju Sa tead eri maailma osades eksisteeriva kirjaoskamatuse kohta?

Tean sellest palju Tean sellest mõningaid asju Ei tea sellest midagi Ei oska öelda

4. Milline alljärgnevast kirjeldab kõige paremini, kui palju Sa tead eri maailma osades eksisteerivate keskkonnaprobleemide kohta?

Tean sellest palju Tean sellest mõningaid asju Ei tea sellest midagi Ei oska öelda

5. Milline alljärgnevast kirjeldab kõige paremini, kui palju Sa tead eri maailma osades eksisteerivate inimõiguste küsimuste kohta?

Tean sellest palju Tean sellest mõningaid asju Ei tea sellest midagi Ei oska öelda

6. Kas oled kuulnud ÜRO Aastatuhande Arengu Eesmärkidest?

Jah Ei

7. Kas oled kuulnud Eesti ametlikust arenguabist?

Jah Ei

B. Hoiakud ülemaailmsete küsimuste kohta

Selles osas huvitab meid, kuivõrd murettekitavateks hindad Sa erinevaid probleeme.

8. Kuivõrd sobivad järgnevad seisukohad kokku Sinu arvamusega?

1) Tunnen muret selle pärast, et maailmas elavad paljud inimesed vaesuses

Väga tunnen Pisut tunnen Pigem ei tunne Ei tunne üldse Ei oska öelda

2) Tunnen muret selle pärast, et maailmas on palju pagulasi – inimesi kes on pidanud tagakiusamise, vägivalda või sõja tõttu oma kodud või kodumaa jätma

Väga tunnen Pisut tunnen Pigem ei tunne Ei tunne üldse Ei oska öelda

3) Tunnen muret selle pärast, et maailmas on palju inimesi, kellel pole võimalik minna kooli, et õppida lugema ja kirjutama

Väga tunnen Pisut tunnen Pigem ei tunne Ei tunne üldse Ei oska öelda

4) Tunnen muret selle pärast, et maailmas toimuvad kliimamuutused, millega kaasnevad tihti ekstreemsed ilmaolud nagu tormid, kõrbestumine, üleujutused jms.

Väga tunnen Pisut tunnen Pigem ei tunne Ei tunne üldse Ei oska öelda

5) Tunnen muret selle üle, et maailmas on palju inimesi, kellele pole tagatud teistega võrdsed inimõigused

Väga tunnen Pisut tunnen Pigem ei tunne Ei tunne üldse Ei oska öelda

6) Minu jaoks on oluline mõista, miks on maailmas üleilmsed probleemid

Nõustun täielikult Nõustun Ei nõustu Kindlasti ei nõustu Ei oska öelda

9. Kui palju mõjutavad ülemaailmsed probleemid Sinu arvates inimeste elu Eestis?

- Päris palju Natukene Üldse mitte Ei oska öelda

10. Kuidas mõjutavad ülemaailmsed probleemid Sinu arvates Eestit?

(võid valida mitu vastust)

- Selle läbi, et Eesti aitab sõjas või konfliktis olevaid riike
- Selle läbi, et suureneb haiguste levimise riski Eestisse
- Selle läbi, et julgustab Eesti elanikke annetama heategevusse väljaspool Eestit
- Selle läbi, et mõjutab immigrantide hulka Eestisse
- Selle läbi, et mõjutab Eesti majandust
- Selle läbi, et mahjustades Eesti keskkonda
- Selle läbi, et muudab reisimise teistesse riikidesse ohtlikumaks
- Muu, palun täpsusta:

11. Jõukamate riikide valitsused ja mõned organisatsioonid püüavad lahendada ülemaailmseid probleeme. Millised järgnevatest meetodidest on Sinu arust kõige efektiivsemad?

Palun märki ära 3 peamist meetodi, mis on Sinu arvates kõige olulisemad

- Vaesemate ja problemaatilisemate piirkondade varustamine oskuste ja teadmistega, näiteks õpetajate, arstide ja inseneride näol
- Vaesemate riikide võlgade tühistamine
- Sõja ja konfliktide vältimise nimel töötamine
- Vaesemate riikide kaubanduse edendamine (aidates neil müüa kaupu jõukamatele riikidele)
- Vaesemate riikide finantsiline abistamine, näiteks laenude ja toetuste näol

C. Informatsiooni liikumine

Selles osas huvitab meid see, millistest allikad on Sinu jaoks kõige olulisemad üleilmsete probleemid kohta info hankimisel.

12. Milliseid ülemaailmsete teemadega seotud materjale oled sel kooliaastal tunnis kasutanud?

	Rohkem kui kord kuus	Vähem kui kord kuus	Ei ole kasutanud
1) Filmid	☐	☐	☐
2) Mängud	☐	☐	☐
3) Plakatid	☐	☐	☐
4) Fotod	☐	☐	☐
5) Erinevad lugemismaterjalid	☐	☐	☐
6) Muu. Palun täpsusta:			

13. Kust saad informatsiooni ülemaailmsete probleemide kohta?

Palun märki ära enda jaoks 3 peamist infoallikat

- Filmide vaatamisest
- Internetist
- Televiisori vaatamisest
- Ajakirjade ja/või ajalehtede lugemisest
- Vestlusest sõpradega ja/või perega
- Koolitundidest
- Üritustelt (näiteks infopäevad, klubiüritused, filmiõhtud jms)
- Reisides (näiteks puhkusel või õpilasvahetusel olles)
- Mujalt. Palun täpsusta:

14. Kui kasulikud on Sinu jaoks olnud järgnevad tegevused ülemaailmsete probleemide mõistmiseks?

	Kasulik	Osaliselt kasulik	Ei ole kasulik	Ei oska öelda
Filmide vaatamine	☐	☐	☐	☐
Internetis surfamine	☐	☐	☐	☐
Televiisori vaatamine	☐	☐	☐	☐

Ajakirjade ja ajalehtede lugemine	☐	☐	☐	☐
Vestlused sõpradega ja/või perega	☐	☐	☐	☐
Õpetajate selgitused ja arutelud tundides	☐	☐	☐	☐

15. Kuidas peaks info ülemaailmsete küsimuste kohta olema Sinu arvates koolis esitatud?

Palun märki ära kõik variandid, millega nõustud

- Eraldiseisvate aruteludena tunnis
- Filmide vaatamisena tunnis
- Läbi rollimängude
- Õppetööväliste ürituste raames
- Muu. Palun täpsusta
- Info ei peaks olema eraldi esitatud

16. Milliste järgnevate ülemaailmastumisega seotud teemavaldkondade kohta sooviksid rohkem informatsiooni saada?

Palun märki ära kõik variandid, mille kohta tahaksid rohkem infot saada

- Vaesus
- Immigratsioon ja pagulus
- Kirjaoskamatus, haridus
- Keskkonnamuutused
- Muu. Palun täpsusta
- Inimõigused

D. Aktiivsus

Selles osas huvitab meid see, mil moel oled ise olnud aktiivne ülemaailmsete probleemidega tegelemisel.

17. Kui palju on Sinu arust võimalik Eestil mõjutada ülemaailmseid probleeme?

Päris palju Natukene Üldse mitte Ei oska öelda

18. Kas Sa usud, et noored saavad mõjutada ülemaailmseid probleeme?

Jah Ei Ei oska öelda

19. Kas Sa usud, et Sina või Su pere saavad panustada ülemaailmsete probleemide lahendamisse?

Jah Ei Ei oska öelda

20. Mis Sa arvad, kuidas Sul on võimalik ülemaailmseid probleeme mõjutada?

- Kirjutades sellest artikleid kooli või kohalikku ajalehte
- Kirjutades sellest kohalikule omavalitsusele
- Annetades raha heategevusele
- Korraldades teiste aitamise eesmärgil üritusi
- Allkirjastades erinevaid toetuseavaldusi
- Osaledes mõnel meeleavaldusel
- Osaledes keskkonna või teiste inimeste aitamise eesmärgil korraldatud ettevõtmisel
- Minnes reisima vaesematesse ja probleemsete piirkondadega riikidesse
- Tarbides teadlikult (kasutades säästlikult vett ja elektrit ning jälgides kus riigis mingid tooted valmistatud on)

21. Mida alljärgnevast oled teinud?

Palun märki ära kõik Sinu kohta käivad variandid

Olen töötanud vabatahtlikuna või tegutsenud mõnes ülemaailmsete probleemidega tegelevas organisatsioonis

- Olen annetanud mõne asjakohase projekti jaoks raha (k.a. SMS teenuse abil)
- Olen kirjavahetuses mõne arengumaadest pärit noorega
- Olen osalenud mõnel heategevuslikul üritusel (näiteks kontserdil)
- Olen korraldanud korjandusi
- Olen organiseerinud üritusi teiste aitamise eesmärgil
- Olen kirjutanud mõnel ülemaailmsel küsimust puudutaval teemal (näiteks artikli kooli või kohalikus lehes vms)
- Muu. Palun täpsusta:

E. Lõpetuseks

22. Sinu sugu:

- Mees Naine

23. Käin...

9. Klassis 10. klassis 11. klassis 12. Klassis

24. Kui suures linnas/asulas elad?

- Alla 10 000 elanikuga 10 000-50 000 elanikuga üle 50 000 elanikuga linnas

25. Kui sageli kasutad internetti?

- Igapäevaselt
- Kord nädalas
- Kord kuus
- Harvem kui kord kuus

26. Kas Sa oled välismaal käinud?

- Ei, ma pole välismaal käinud
- Jah, olen käinud naabermaades

Jah, olen käinud mujal Euroopas

Jah, olen käinud väljaspool Euroopat

TÄNAN VASTUSTE EEST!